

CURTEA
DE APEL CHIȘINĂU

2043, mun. Chișinău, str. Teilor 4
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

CHIȘINĂU
COURT OF APPEAL

4 Teilor str., Chișinău 2043
www.instante.justice.md; e-mail: cac@justice.md
Tel. (022) 409-209; Fax: (022) 635-355

Nr. 4-35/4-2700 19.12.22

Dosarul civil nr.2a-761/22

Curtea Constituțională
mun. Chișinău, str. Alexandru Lăpușneanu 28

Prin prezenta, Curtea de Apel Chișinău, conform încheierii din 15.12.2022, remite în adresa dvs., sesizarea înaintată de către avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele Întreprinderea cu Capital Străin PLASTICS-MOL S.R.L, privind excepția de neconstituționalitate și control al constituționalității art. 19 alin. (4) Cod civil al RM.

Anexă: materialele acumulate pe 19 file.

Judecătorul
Curții de Apel Chișinău

09:25
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA
Intrare Nr. 2279
" 23 " 12 2022

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău, MD 2004,
Republica Moldova

**SESIZARE
PRIVIND EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE**

prezentată în conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție

I – AUTORUL SESIZĂRII

Nume/Denumire:

Î.C.S. „PLASTICS-MOL” S.R.L.

Adresa: str. Meșterul Manole 12/2, MD-2052, mun. Chișinău
Republica Moldova

Numele și prenumele reprezentantului: **Natalia Balaban**
Ocupația reprezentantului: **Avocat,**

II – OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări îl constituie controlul constituționalității textului din art. 19 alin. (4) Cod Civil al Republicii Moldova, sintagma:

“Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în **dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile**. Mărimea acestui prejudiciu **corespunde șansei pierdute** și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa”

care reprezintă o incertitudine privind constituționalitatea acestuia și anume, **omisiunea de reglementare a pierderii de șansă, care poate fi imputată cuiva, prin pierderea șansei datorată faptei culpabile a altuiva și consecințele prejudiciabile în plan economic și moral pe care le produce fapta celui care împiedică producerea unui eveniment favorabil a cărui probabilitate de a se fi produs este suficient de bine conturată, dar și necesitatea relementării sintagmelor: dispariția actuală și certă și eventualități favorabile, care poate fi imputată cuiva.**

Textul integral al normelor legale a căror constituționalitate se solicită a fi verificate este:

A. Cod Civil al Republicii Moldova Nr. 1107 din 06-06-2002

Articolul 19 alin. (4) Cod Civil RM Repararea prejudiciului

[...]

(4) Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa.

(5) Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situația în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea. [...]

B. Constituția Republicii Moldova

Apreciem că aceste norme legale contravin art.1, 4, 7, 8, 9, 16, 20, 21, 23, 25, 26, 46, 126 alin (2), lit a), b), g) Constituției care au următorul conținut:

Articolul 1 Statul Republica Moldova

(3) Republica Moldova este un **stat de drept, democratic**, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

Articolul 7 Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.

Articolul 9 Principiile fundamentale privind proprietatea

(1) Proprietatea este publică și privată. Ea se constituie din bunuri materiale și intelectuale.

(2) Proprietatea nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului.

(3) Piața, libera inițiativă economică, concurența loială sînt factorii de bază ai economiei.

Articolul 16 Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială

Articolul 19 Statutul juridic al cetățenilor străini și al apatrizilor

(1) Cetățenii străini și apatrizii au aceleași drepturi și îndatoriri ca și cetățenii Republicii Moldova, cu excepțiile stabilite de lege.

(2) Cetățenii străini și apatrizii pot fi extrădați numai în baza unei convenții internaționale, în condiții de reciprocitate sau în temeiul hotărîrii instanței de judecată.

(3) Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 20 Accesul liber la justiție

(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngrădi accesul la justiție.

Articolul 21 Prezumția nevinovăției

Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.

Articolul 23 Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 26 Dreptul la apărare

- (1) Dreptul la apărare este garantat.
- (2) Fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.
- (3) În tot cursul procesului părțile au dreptul să fie asistate de un avocat, ales sau numit din oficiu.
- (4) Amestecul în activitatea persoanelor care exercită apărarea în limitele prevăzute se pedepsește prin lege.

Articolul 46 Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire. [...]

Articolul 126 Economia

- (1) Economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă.
- (2) **Statul trebuie să asigure:**
 - a) reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii;
 - b) libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale,** crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție;
 - c) protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară;
 - d) stimularea cercetărilor științifice;
 - e) exploatarea rațională a pământului și a celorlalte resurse naturale, în concordanță cu interesele naționale;
 - f) refacerea și protecția mediului înconjurător, precum și menținerea echilibrului ecologic;
 - g) sporirea numărului de locuri de muncă, crearea condițiilor pentru creșterea calității vieții;
 - h) inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine.**

III – CIRCUMSTANȚELE LITIGIULUI EXAMINAT DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Expunerea faptelor

1. La data de 03 aprilie 2019, mijloacele financiare în valută care erau în contul Î.C.S. „PLASTICS-MOL” S.R.L. au fost debitate de către Bancă în contul rambursării și a fost calculată deja penalitatea pentru prima zi de întârziere.
2. La data de 02 martie 2020, reclamantul ÎCS „Plastics-Mol” SRL a înaintat o cerere de chemare în judecată împotriva BC „ProCredit Bank” SA cu privire la încasarea prejudiciului rezultat din pierderea șansei, încasarea prejudiciului material și moral.
3. La data de 11.10.2021 prin Hotărîrea *Judecătoriai Chișinău (sediul Centru)* nr. 2-4216/20, s-a dispus respingerea cererii de chemare în judecată înaintată de Î.C.S. „Plastics-Mol” S.R.L. împotriva B.C. „ProCredit Bank” S.A. cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată,

ca fiind neîntemeiată.

4. Hotărîrea *Judecătoriai Chişinău (sediul Centru)* a fost contestată. La moment, litigiul se află pe rolul Curţii de Apel Chişinău.
5. La soluţionarea litigiului **instanţa urmează să se pronunţe asupra pierderii şansei apelantului care se repară dacă ea constă în dispariţia actuală şi certă a unei eventualităţi favorabile. Hotărîrea *Judecătoriai Chişinău (sediul Centru)* nr. 2-4216/20 nu face trimitere la condiţiile şi elementele definitive a pierderii şansei din art. 19 alin. (4) Cod Civil al Republicii Moldova, nu specifică eventualitatea favorabilă, legătura de cauzalitate, culpa sau existenţa încălcării comportamentului de bună credinţă, fapt ce denotă necesitatea reglementării condiţiilor şi consecinţelor prejudiciabile în plan economic şi moral pe care le produce fapta celui care împiedică producerea unui eveniment favorabil a cărui probabilitate de a se fi produs este suficient de bine conturată dar şi necesitatea relementării sintagmelor:**
 - **dispariţia actuală şi certă** şi
 - **eventualităţi favorabile**, care poate fi imputată cuiva.

IV – EXPUNEREA PRETINSEI SAU A PRETINSELOR ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUŢIEI, PRECUM ŞI A ARGUMENTELOR ÎN SPRIJINUL ACESTOR AFIRMAŢII

1. În sistemul juridic al Republicii Moldova Constituţia are forţă juridică supremă, iar respectarea Constituţiei este obligatorie pentru toate autorităţile publice - inclusiv pentru Parlament în calitatea acestuia de organ legiuitor – şi pentru toate celelalte subiecte de drept, persoane fizice sau persoane juridice.

2. Dispoziţiile constituţionale privind drepturile şi libertăţile omului se interpretează şi se aplică în concordanţă cu Declaraţia Universală a Drepturilor Omului, cu pactele internaţionale şi cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanţe între pactele şi tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte cu privire la drepturile fundamentale ale omului şi legile sale interne, prioritate au reglementările internaţionale.

3. **Omisiumea legislativă** (vidul legislativ) apare atunci când într-un anumit act normativ se constată lipsa unor reglementari dezirabile şi necesare pentru desfăşurarea relaţiilor sociale într-un anumit domeniu al existenţei comunităţii. În cazul omisiunilor, care prin natura lor au anumite valenţe constituţionale sau care afectează anumite valori fundamentale consacrate prin Constituţie, în special drepturile fundamentale ale omului, Curtea Constituţională este competentă să intervină direct pentru a restabili supremaţia Constituţiei. În aceste cazuri, Curtea Constituţională este autorizată de Constituţie să opereze ca legiuitor în vederea restabilirii echilibrului domeniului afectat. Majoritatea curţilor constituţionale din statele europene examinează omisiunile legislative, existând o vastă jurisprudenţă comparativă în acest sens. Omisiunile legislative în jurisprudenţa curţilor constituţionale a constituit subiectul celui de-al XIV-lea Congres al Conferinţei Curţilor Constituţionale Europene, din 2008¹.

4. Prin **Legea nr.12 din 02.07.204** pentru ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, şi Uniunea Europeană şi Comunitatea Europeană a Energiei Atomice şi statele membre ale acestora, pe de altă parte [în continuare în text: **Acordul de Asociere**] Republica Moldova se angajează să asigure respectarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi a principiilor economiei de piaţă. **Articolul 12 alin. (3)** din Acordul de Asociere este prevăzut că respectarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale va ghida toate activităţile de cooperare în domeniul libertăţii, al securităţii şi al justiţiei. **Articolul 21** din Acordul de Asociere expres prevede dezvoltarea unei administraţii publice eficiente şi responsabile în Republica Moldova, cu scopul de a sprijini instituirea statului de drept, de a garanta faptul că instituţiile de stat funcţionează în folosul întregii populaţii din Republica Moldova. Iar prin **articolul 334** din Acordul de Asociere, părţile recunosc importanţa unei concurenţe libere şi nedeterminate în relaţiile lor comerciale.

¹ A se vedea Raportul General al Congresului, editat de către Comisia de la Veneţia, 235 pagini, reflectând jurisprudenţa tuturor curţilor constituţionale şi a instituţiilor echivalente membre
<https://www.venice.coe.int/files/Bulletin/SpecBull-legislative-omission-e.pdf>

5. Prin Acordul de Asociere, Republica Moldova s-a angajat să preia cele mai bune practice ale Uniunii Europene, recunoscând valorile comune pe care se întemeiază Uniunea Europeană, și anume democrația, respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

6. La soluționarea litigiului instanța urmează să se pronunțe asupra pierderii șansei apelantului care se repară dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa.

7. Din cauza vidului legal, hotărîrea primei Instanțe are un conținut incomplet ambiguu, fără a se expune asupra elementelor definitorii ale cauzei și legăturii de cauzalitate care definesc pierderea șansei, specificului practicii internaționale aplicabil art.19 alin.(4) cod Civil.

8. La speța Omisiunile băncii privind neindicarea datei scadente în anexa acord, (fapt stipulat expres ca fiind necesar în contractul cadru), incertitudinea termenului onorarii obligațiilor care derivă, or însăși banca admite posibilitatea achitării parțiale în două tranșe debursate în condițiile impuse prelungirii liniei de credit. Concomitent instanța evita să se expună asupra acțiunilor de rea credință sau culpei Băncii în formularea condițiilor abuziv discriminatorii, clar imposibil a fi executate, cu omisiuni evidente recunoscute și de către Banca. În condițiile enumerate "Plastics-Mol" SRL nu avea cum să solicite și modifice termenului de rambursare a tranșei din Linia de credit într-u cit acesta nu a fost anunțat, discutat și nici nu era indicat în actul adițional semnat, iar banca în corespondență nu doar făcea credibilă prelungirea liniei de credit (șansă pierdută) dar a și oferit posibilitatea achitării în două tranșe conform debursării. Totalitatea celor expuse și lipsa interpretării acestor fapte în Hotărîrea primei Instanței care nu face trimitere la buna credință/rea credință, sau pierderea șansei, nu se expune asupra încălcărilor contractuale ale băncii sau așa ziselor omisiuni abuzive, chiar dacă aceasta urma să analizeze multiaspectual speța și să se pronunțe asupra tuturor elementelor definitorii, care conturează omisiunea de reglementare și vidul legislativ aplicabil.

9. Legislația națională nu dă o definiție avansată și lasă povara pe umerii instanței mizând pe o interpretare unilateral multiaspectuală.

10. Privită din perspectiva certitudinii prejudiciului suferit de victimă, teoria internațională a pierderii șansei reprezintă coexistența a două componente contradictorii: o probabilitate de realizare a evenimentului favorabil fără fapta culpabilă a autorului, care presupune luarea în considerare a unui element aleatoriu și o certitudine, aceea că, fără această faptă, evenimentul favorabil s-ar fi putut realiza, care ține de legătura de cauzalitate. Construcția conceptului de pierdere a șansei are în vedere preocuparea de a concilia cele două componente contradictorii ale certitudinii, fără a face excese într-o direcție sau alta. Concluzia care se impune este că un prejudiciu poate fi invocat ori de câte ori o șansă de a fi fost evitat a existat și ea a fost pierdută, acest aspect fiind omis la fel de către Instanța de judecată.

11. Prin urmare, băncii îi este imputată cauzarea unui prejudiciu prin pierderea șansei „Plastics-Mol” SRL, prin dispariția actuală și certă eventualității favorabile aceasta constind în acea posibilitate de prelungire promisă și condiționat imposibil a fi executat.

12. Menționăm că în literatură de specialitate se considera început de dovadă scrisă orice scriere, chiar nesemnată și nedată, care provine de la o persoană căreia acea scriere i se opune ori de la cel al cărui succesor în drepturi este acea persoană, dacă scrierea face credibil faptul pretins.

13. Șansa face parte din viața fiecăruia dintre noi, reprezentând posibilitatea producerii sau evitării unor evenimente care ne pot marca întreaga evoluție, pe toate planurile existenței noastre. Întâmplările care ne însoțesc de-a lungul vieții, chiar și cele aparent banale, ne desenează, de fiecare dată, un alt traseu al vieții.

14. Potrivit art. 1 Protocolul adițional nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului ” Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa.”

15. Potrivit art. 6 alin. 1 din Convenția CEDO, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege.

16. Dacă interesul dreptului față de hazard, *alea*, s-a făcut simțit în domeniul contractului, cu specială trimitere la contractele aleatorii, el se face prezent și în domeniul delictului civil, celălalt izvor principal de obligații civile. Aici, pierderea șansei capătă relevanță juridică doar când este urmarea unei conduite culpabile a altuia, prin care se intervine într-o evoluție sau procedură, și astfel se irosește posibilitatea producerii unui eveniment favorabil așteptat de victimă, concretizat fie într-un câștig, fie în evitarea unei pierderi prin fapte precum: neformularea în termen, de către profesionist, a procedurii. Sau căii de atac sau nedepunerea unor înscrisuri semnificative cauzei, determinând astfel pierderea unui posibil proces pentru care a fost angajat de victimă.

17. Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate-accesibilitate, previzibilitate și claritate-norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă în mod rezonabil în funcție de circumstanțele cauzei consecințele acestei conduite. În situația dată orice persoană poate fi limitată în a-și cunoaște drepturile și obligațiile, astfel norma nu corespunde art.23 din Constituția RM, care statuează obligația statului de a garanta fiecărui om dreptul de a-și cunoaște drepturile.

18. Aplecarea instanțelor asupra prejudiciilor suferite ca urmare a pierderii unor șanse s-a făcut simțită în Franța, încă din sec. al XIX-lea. Doctrina consemnează o speță soluționată la **17 iulie 1889 în care au fost acordate daune-interese pentru șansa irosită de a fi câștigat un proces care nu și-a urmat cursul ca urmare a culpei unui funcționar ministerial**. Un alt exemplu, devenit la fel de clasic, este acela care privește neparticiparea unui cal de curse la o competiție, datorată întârzierii transportatorului, privând astfel pe proprietar de șansa obținerii unui premiu, sau cazul unui pictor care nu și-a putut expune la timp pânzele pictate pierzând șansa de a fi laureat.

19. Practica indemnizării acestui tip de prejudicii este tot mai bogată, evidențiindu-se cazurile din domeniul judiciar, unde se pune problema aprecierii contribuției pe care a avut-o fapta culpabilă a profesionistului.

20. Curtea de casație franceză a definit pierderea șansei ca fiind "*element al prejudiciului constituit de pierderea unei șanse care poate prezenta el însuși caracter direct și cert (condiții ale indemnizării) de fiecare dată când se constată dispariția, ca efect al delictului, a probabilității unui eveniment favorabil, deși, prin definiție, realizarea unei șanse nu este niciodată certă*".²

21. În Belgia, Anglia, Franța, Germania, Scoția tribunalele au acordat despăgubiri pentru pierderea unui profit viitor care nu era întotdeauna cert [3, p.951]. Unele sisteme juridice naționale și instrumentele de drept uniform prevăd expres posibilitatea acordării despăgubirilor pentru un prejudiciu viitor sau pentru pierderea unei șanse, producerea și întinderea acestor elemente ale prejudiciului fiind afectate de un *alea*, nefiind absolut certe.³

22. La rândul ei, doctrina consideră că "dacă șansa realizării unui câștig sau a evitării unei pierderi era serioasă, faptul de care a fost privată victima constituie prejudiciu reparabil în măsura în care poate fi analizat ca dispariție certă a unei eventualități favorabile"⁴. Într-o formulă mai sintetică, autorii unui tratat privind dreptul responsabilității și al contractelor definesc pierderea șansei ca fiind "dispariția probabilității unui eveniment favorabil atunci când șansa părea suficient de serioasă". Seriozitatea șansei nu este o condiție expres prevăzută din articolul 19 (4) CC, însă înaintată de jurisprudența franceză.⁵

23. Deși doctrina vorbește unanim de „pierderea șansei”, ceea ce interesează de fapt din perspectiva dreptului civil este doar prejudiciul suferit ca urmare a acestui eveniment. El este astfel denumit pentru a nu fi confundat cu prejudiciul final, reprezentat de avantajul de care a fost lipsită victima sau pierderea de care putea fi ferită dacă evenimentul favorabil s-ar fi realizat. Practica Curții de Justiție a UE s-a estimat că jurisprudența a extins punctual categoria profitului nerealizat până în punctul în care a asimilat-o, în unele cazuri, cu ceea ce s-ar considera mai degrabă o pierdere a unei șanse⁶.

²BAMDE, *Les caractères du dommage*. [Accesat: 27.02.2020] Disponibil: <https://aurelienbamde.com/2016/09/16/les-caracteres-du-dommage/>

³Draft Common Frame of Reference [Accesat: 02.03.2020] Disponibil: http://www.transformacie.pl/wp-content/uploads/2012/12/european-private-law_en.pdf

⁴GHESTIN, J., VINEY, G., JOURDAIN, P. *Traité de droit civil, Les conditions de la responsabilité*. 3e éd. Paris: L.G.D.J., 2002, p.73 și urm.

⁵Aurélien Bamdé, *La perte d'une chance*, acest articol poate fi găsit aici <https://aurelienbamde.com/2016/09/14/la-perde-de-chance/>.

24. Semantic, sintagma „pierderea șansei”, deși consacrată în doctrină și jurisprudență, este ambiguă, câtă vreme, așa cum am văzut, **dreptul nu se interesează de orice pierdere de șansă**, ci doar de cea care poate fi imputată cuiva, de „**pierderea șansei datorată faptei culpabile a altuia**”.

25. Nici definițiile avansate acestea **nu sunt mai clare**, pentru că „**dispariția unei eventualități favorabile**” nu este suficientă pentru a ne plasa într-o ipoteză a pierderii de șansă, fiind necesar un prejudiciu, premisa oricărei ipoteze de răspundere delictuală. Pe de altă parte, multe dintre prejudiciile produse prin pierderea șansei, cum sunt cele din domeniul medical, cele care privesc șansa de a se vindeca de o afecțiune sau șansa de a supraviețui, se dovedesc a fi, în mare parte, prejudicii morale, **realitate care va trebui să rezulte din definiția pierderii de șansă**.

26. Cu speranța impunerii unei noi terminologii în materie, învederăm o altă definiție a prejudiciului suferit ca urmare a pierderii șansei ca fiind **consecințele prejudiciabile în plan economic și moral pe care le produce fapta celui care împiedică producerea unui eveniment favorabil a cărui probabilitate de a se fi produs este suficient de bine conturată**.

27. Cu alte cuvinte, **legiutorul prezumă fără a reglementa culpa**, omisiunea, sau rea-credința acestor elemente și nu reglementează consecințele prejudiciabile în plan economic și moral pe care le produce fapta celui care împiedică producerea unui eveniment favorabil a cărui probabilitate de a se fi produs este suficient de bine conturată, nu definește notiunea dispariției actuale și certe dar și definiția unei eventualități favorabile.

28. Învederăm, dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle, considerăm că **statul trebuie să stabilească un cadru legislativ clar dar și care să nu permită restrângerea libertății economice**.

29. Conform opiniei Dr. Hab. Aurel Băieșu următoarele Condiții sunt necesar a fi întrunite pentru pierderea unei șanse:

a) *„Eventualitatea favorabilă trebuie să existe*. Cu alte cuvinte, victima trebuie să fi avut posibilitatea de a obține un avantaj, posibilitate de care a fost lipsită din cauza producerii faptei generatoare de prejudiciu. Pentru ca șansa să fie considerată ca existentă, trebuie ca ea să nu fie doar ipotetică, ceea ce înseamnă că posibilitatea evenimentului favorabil trebuie să fie mai mult decât o simplă dorință subiectivă a victimei.

b) *Dispariția evenimentului favorabil trebuie să fie reală*. Se consideră că șansa a fost pierdută atunci când fapta ilicită a întrerupt o evoluție a unor evenimente sau împrejurări care puteau fi sursa unui avantaj. Sarcina probei o are victima și ea privește, în principal, certitudinea legăturii de cauzalitate dintre fapta generatoare și prejudiciul suferit prin pierderea șansei. Însă, această certitudine nu poate fi absolută, este necesară o certitudine rezonabilă care presupune un grad ridicat de probabilitate, criteriu de apreciere fiind cursul normal al lucrurilor. Dispariția șansei trebuie să fie sigură și ireversibilă.

c) *Șansa pierdută trebuie să fie serioasă*. Pentru a fi considerată ca fiind serioasă, este necesar ca probabilitatea unui eveniment favorabil să fie semnificativă. Astfel, răspunderea avocatului care a ratat termenul de exercitare a căilor de recurs va fi stabilită în raport cu aprecierea încât de serioase, în general, erau șansele justițiabilului de a câștiga procesul în cauză.”⁷

⁶ Concluziile Avocatului General, 20 martie 2014, Cauza C-611/12 P Jean-François Giordano împotriva Comisiei Euro par.40
Disponibil: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=149483&doclang=RO>

⁷<https://juridicemoldova.md/10277/prejudiciul-vijitor-profitul-ratat-si-pierderea-unei-sanse-elemente-ale-prejudiciului-reparabil-in-cazul-neexecutarii-obligatiei-contractuale.html>

- 30. Autorul, Andrei Rogac consideră că, Codul Civil modernizat prevede două cazuri speciale de reparare prejudiciului pentru pierderea șansei de a încheia un act juridic cu un terț.
- 31. Astfel în cazul reparării prejudiciului în caz de nulitate a actului juridic Codul Civil prevede la articolul 333(3) CC că prejudiciul pentru pierderea oportunității rezonabile de a încheia un act juridic cu un terț, ca urmare a nulității, se va repara numai dacă partea vinovată a acționat cu intenție sau culpă gravă.
- 32. În același spirit, articolul 1025(3) CC prejudiciul pentru pierderea oportunității rezonabile de a încheia un act juridic cu un terț, ca urmare a ruperii negocierilor, se va repara numai dacă partea vinovată a acționat cu intenție sau culpă gravă.
- 33. Este regretabil că articolele de mai sus utilizează termenul de „pierdere a oportunității” pe când articolul 19(4) CC folosește termenul de „pierdere a șansei”. Aceasta reprezintă același concept, astfel încât articolul 19(4) CC urmează a fi tratată ca norma generală, iar restul norme speciale care derogă de la norma generală.
- 34. Astfel, pentru asemenea delict, Codul Civil restricționează posibilitatea reparării prejudiciului pentru pierderea șansei numai pentru cazurile când cel vinovat a acționat cu intenție sau culpă gravă (articolul 20 (2) și (4) CC).⁸
- 35. Aplicabilitatea acestei norme novative lasă loc de o interpretare mult prea largă care este lăsată să cadă pe umerii instanței.

36. Luarea acestei măsuri procedurale care este reglementată de Lege va spori eficiența și corectitudinea actului justiției, oferind posibilitate reclamantului la dreptul de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle (art. 23), la apărare (art. 26); dreptul la proprietate (art.46), la libera inițiativă economică (Art.126) prevăzute în Constituția RM; dreptul la acces liber la justiție prevăzut art. 20 din Constituția RM și de art. 5 din Codul civil al RM, și dreptul la remediu efectiv din partea instanțelor naționale și la un proces echitabil stipulat în art. 8 din Declarația Universală a drepturilor a omului, art. 14 din Pactul internațional privind drepturile civile și politice, art. 6, 13 din Convenția Europeană a drepturilor omului, și totodată, pentru a asigura părții în proces contradictorialitatea și egalitatea în drepturile sale procedurale prevăzute la art. 26 din Codul de procedură civilă al RM.

37. Considerăm că art. 19 alin. (4) Cod Civil al Republicii Moldova, sintagma:

Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în **dispariția actuală și certă** a unei **eventualități favorabile**. Mărima acestui prejudiciu **corespunde șansei pierdute** și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa”,

care reprezintă o incertitudine privind constituționalitatea acestuia si anume, omisiunea de reglementare a pierderii de șansă, care poate fi imputată cuiva, prin pierderea șansei datorată faptei culpabile a altuiva si consecințele prejudiciabile în plan economic și moral pe care le produce fapta celui care împiedică producerea unui eveniment favorabil a cărui probabilitate de a se fi produs este suficient de bine conturată, dar si necesitatea reelementării sintagmelor: dispariția actuală și certă și eventualități favorabile, care poate fi imputată cuiva, contravin art.1, 4, 7, 8, 9, 16, 20, 21, 23, 25, 26, 46 , 126 alin (2), lit a), b), g) din Constituția Republicii Moldova.

⁸ <https://juridicmoldova.md/7813/repararea-prejudiciului-pentru-pierderea-sansei-in-codul-civil-modernizat.html>

38. Învederăm Curtea că exigențele statului de drept (art. 1 al Constituției) presupune *inter alia* asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la ce-a de-a 86 sesiune plenară, 2014, para.42). **Principiul legalității și al certitudinii este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept și constituie o protecție împotriva arbitrarului.** Așadar, asigurarea și respectarea acestor principii obligă statul să adicteze într-o manieră clară și previzibilă normele adoptate. Cu atât mai mult, principiul statului de drept reprezintă baza unei societăți democratice.

39. **Controlul proporționalității acestei omisiuni or aceasta generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle.**

40. Considerăm că dispozițiile contestate vor contribui la **bunăstarea economică** a țării și la **protejarea drepturilor și libertăților** persoanelor care au o legătură rațională cu aceste scopuri legitime, **acest remediu procedural va asigura un just echilibru între interesul public și cel individual.**

41. Prin hotărârea sa din 2020, (<https://legalup.ro/judecatoria-sector-2-pretentii-pierderea-unei-sanse/>) Judecătoria Sectorului 2 București România a precizat următoarele: „Pentru ca prejudiciul rezultat din pierderea unei șanse să aibă caracter cert și reparabil trebuie îndeplinite următoarele condiții: șansa pierdută să fi fost reală și serioasă; pierderea șansei să fie consecința directă a faptei ilicite sau a altei împrejurări pentru care se angajează răspunderea delictuală; la stabilirea reparației să se țină cont de marja de incertitudine care afectează posibilitatea realizării șansei de câștig sau a evitării riscului de pierdere.

42. Pentru a se putea solicita repararea prejudiciului constând în pierderea unei șanse trebuie dovedit că la momentul intervenirii faptului causal invocat, victima a fost în cursul exercitării sau realizării șansei sale ori în măsură să profite de acea șansă sau, după caz, pe punctul de a profita de ea”.

43. Hotărârea instanței este în acord cu doctrina care, în legătură evaluarea șansei cu stabilirea prejudiciului rezultat din pierderea unei șanse, a precizat următoarele: “Evaluarea șansei ca fiind reală și serioasă se face prin examinarea împrejurărilor în care a fost săvârșită fapta ilicită, pe de o parte, și a situației speciale în care se află victima în momentul respectiv, pe de altă parte. [...] În concluzie, pentru ca un atare prejudiciu să fie reparabil, este necesară dovada că, la momentul intervenirii faptului causal invocat, victima se află în cursul realizării șansei respective ori în măsură să profite sau, după caz, pe punctul de a profita de ea”

44. Pentru ca un prejudiciu rezultat din pierderea unei șanse să poată fi indemnizat, șansa trebuie să fie reală și serioasă, ceea ce presupune ca victima prejudiciului să fi fost **în cursul exercitării șansei sale** ori în măsură să profite de acea șansă, dar și să existe date suficiente pentru a se putea afirma că exista o probabilitate ca victima să fi obținut avantajul dorit, dacă nu intervenea fapta ilicită.

45. Din perspectiva întinderii prejudiciului, două criterii sunt importante a fi avute în vedere de jurisprudență: **probabilitatea reală și serioasă de fructificare a șansei și gradul de vinovăție al autorului faptei ilicite**, fiind normal ca un autor care acționează cu intenția directă de a priva victima de o șansă să fie mai aspru sancționat decât un autor care din culpă cauzează pierderea șansei

46. La caz, o importanță majoră reprezintă **jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului**, care unanim a recunoscut că **ingerințele** prevăzute de lege trebuie să fie necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, **bunăstării economice a țării**, oridinii publice, **în scopul protejării drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanelor, împedării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.**

47. Spectrul definitiv al interpretării pierderii șansei îl regăsim în :

48. CEDO, Cauza *Sovtransavto Holding vs. Ucraina*, Hotărârea din 2 octombrie 2003.

49. CEDO, *Cauza Constantinescu vs. România*, din 27 iunie 2000.

50. Cauza T-461/08 *Evropaiki Dynamiki – Proigmena Systemata Tilepikoinonion Pliroforikis kai Tilematikis AE vs. Băncii Europene de Investiții (BEI)*.

51. Relevantă este și Cauza T-271/04 *Citymo SA vs. Comisia Comunităților Europene*: „Această soluție se impune având în vedere faptul că în situația foarte probabilă în care reclamantul ar fi promovat examenul la data de 20.09.2012 cu nota minimă 5, acesta ar fi beneficiat de bursă pe întreaga durată a anului II de studiu. Se are în vedere situația școlară a reclamantului care a obținut nota 6 când a susținut examenul, având media generală anuală peste 8 în primii doi ani de studiu.”

52. Dreptul fundamental la **libertatea economică** este consacrat în Constituția Republicii Moldova

prin mai multe articole. Ca și în majoritatea țărilor din Europa, dreptul la libertatea economică în Republica Moldova este privit ca o **datorie a statului** să asigure reglementarea activității economice, libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție (**Art. 126 Constituția RM**). Exercițarea dreptului de liber acces la o activitate economică comportă 2 aspecte: pe de o parte, ca titularul dreptului să aibă posibilitatea de a se manifesta în cadrul vieții economice, iar pe de altă parte, statul să stabilească un cadru legislativ care să nu permită restrângerea libertății economice.

53. Prin urmare, prin această omisiune legislativă, se încalcă dreptul participanților de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle și obligația de rang constituțional de a le asigura drepturile fundamentale inerente participanților la viața economică, care se bucură de o protecție sporită din partea statului prin asigurarea libertății comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de menținere a echilibrului economic (astfel cum este consfințit în Constituția Republicii Moldova).

Jurisprudența Curții Constituționale din Republica Moldova

54. Curtea Constituțională prin **Hotărârea nr.6 din 13 februarie 2014**, a relevat că legiuitorul constituant a pus în sarcina statului mai multe **obligații pozitive**, precum asigurarea libertății comerțului și a activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării factorilor de producție. În același timp, Curtea a reținut că un element constituțional inerent al unei economii de piață și deschise alături de libertatea de mișcare a bunurilor, persoanelor, serviciilor și capitalului îl constituie libera concurență. Prin urmare, orice act având scopul de a împiedica, restrânge sau distorsiona concurența va avea drept rezultat funcționarea necorespunzătoare a economiei, crearea de dezechilibre și discontinuități în raporturile economice. Curtea a menționat că, în consecință, concurența eficientă reprezintă "*motorul*" care determină agenții economice, ce operează pe o piață, să lupte pentru realizarea unei repartiții optime a resurselor, atât la nivelul propriei afaceri, cât și, datorită efectului sinergetic, la nivelul întregii economii.

55. **Altă hotărâre relevantă a Curții Constituționale a Republicii Moldova este Hotărârea nr.24 din 21 octombrie 2004**, unde Curtea Constituțională a enunțat: "[...] art.126 alin. (1) din Constituție statuează că economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și publică, antrenate în concurență liberă. Prevederile constituționale referitor la obligația statului de a asigura reglementarea activității economice trebuie interpretate în vederea protecției concurenței loiale- art.126. (2) lit.a) și lit.b).

56. Curtea Constituțională a Republicii Moldova are o jurisprudență consacrată și constantă privind controlul constituționalității omisiunilor legislative. Aceasta s-a pronunțat anterior atât direct, cât și indirect asupra constituționalității omisiunii legislative⁵, în cadrul hotărârilor de declarare expresă a neconstituționalității omisiunii legislative sau în cadrul hotărârilor cu rezervă de interpretare.

57. Printr-o hotărâre-pilot, **Hotărârea nr. 17 din 19 mai 2016 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 191 din Codul de procedură penală⁶ (liberarea provizorie sub control judiciar)** [Sesizarea nr. 33g/2016], Curtea Constituțională a statuat "că, fiind în prezența unei omisiuni legislative și în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, nu poate ignora viciul de neconstituționalitate existent, deoarece tocmai această omisiune este cea care generează, *eo ipso*, încălcarea dreptului constituțional al persoanei de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. Or, Curtea Constituțională, potrivit art. 134 din Legea fundamentală, garantează supremația Constituției, ceea ce presupune, printre altele, conformitatea întregului drept cu Constituția" (§71). Curtea a soluționat omisiunea legislativă **declarând neconstituțională** lipsa reglementării din prevederea contestată și dispunând modul de executare a unor astfel de hotărâri **până la remedierea de către Parlament a deficienței de reglementare constatate**.

58. Aceleași raționamente au fost aplicate de către Curtea Constituțională în **hotărârile nr. 19 din 3**

⁵ Hotărârile cu rezervă de interpretare sunt acelea în care Curtea folosește exprimarea "dispozițiile(...) sunt constituționale în măsura în care (...)" sau "dispozițiile (...) sunt neconstituționale în măsura în care (...)

⁶ <http://www.constcourt.md/public/cedoc/hotariri/ro-h17201633gro66581.pdf>

19

care reprezintă o incertitudine privind constituționalitatea acestuia și anume, **omisiunea de reglementare a pierderii de șansă, care poate fi imputată cuiva, prin pierderea șansei datorată faptei culpabile a altuia și consecințele prejudiciabile în plan economic și moral pe care le produce fapta celui care împiedică producerea unui eveniment favorabil a cărui probabilitate de a se fi produs este suficient de bine conturată, dar și necesitatea reelementării sintagmelor: dispariția actuală și certă și eventualități favorabile, care poate fi imputată cuiva.**

2. Declarația ca fiind neconstituțional a dispozițiilor articolului art. 19 alin. (4) Cod Civil al Republicii Moldova, sintagma:

” Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în **dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansă dacă ea se materializa**”,

care reprezintă o incertitudine privind constituționalitatea acestuia și anume, **omisiunea de reglementare a pierderii de șansă, care poate fi imputată cuiva, prin pierderea șansei datorată faptei culpabile a altuia și consecințele prejudiciabile în plan economic și moral pe care le produce fapta celui care împiedică producerea unui eveniment favorabil a cărui probabilitate de a se fi produs este suficient de bine conturată, dar și necesitatea reelementării sintagmelor: dispariția actuală și certă și eventualități favorabile, care poate fi imputată cuiva, până la remedierea de către Parlament a deficienței de reglementare constatate și înlăturarea viciului de neconstituționalitate, prin corectivele aduse în sensul arătat articolului 19 alin.(4) Cod Civil al Republicii Moldova.**

VI – DATE SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Date suplimentare referitoare la obiectul sesizării nu avem.

VII - DECLARAȚIA ȘI SEMNATURA

Declar pe onoare ca informațiile ce figurează în prezentul formular de sesizare sunt exacte.

Locul: **Chișinău, Moldova**

Data: **07 Decembrie 2022**

Avocat / **Natalia BALABAN** /

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Dosarul nr. 2a-761/22
2-20030410-02-2a-10022022

2
judecător: V. Holban

ÎNCHEIERE

15 decembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

în componența:

Președintele ședinței de judecată, judecătorul
Judecătorii
Grefier

Ala Malfi
Vitalie Cotorobai și Angela Braga
Anastasia Onu

examinând în ședință publică cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizare a Curții Constituționale înaintate de avocatul Natalia Balaban în interesele apelantei, ÎCS „Plastics-Mol” SRL, la cererea de apel declarată de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL, împotriva hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 11 octombrie 2021, emisă în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS „Plastics-Mol” SRL împotriva BC „ProCredit Bank” SA cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă :

La 02 martie 2020, ÎCS „Plastics-Mol” SRL a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva BC „ProCredit Bank” SA cu privire la încasarea prejudiciului rezultat din pierderea șansei Limitei și Valutei Liniei de credit în mărime de 125 000 EUR de la B.C. „ProCredit Bank” S.A în beneficiul reclamanților ÎCS „Plastics-Mol” SRL și Irineusz Damian Derek; încasarea prejudiciului material din contul pârâtului B.C. „ProCredit Bank” S.A în beneficiul reclamantului ÎCS „Plastics-Mol” SRL în sumă de 1745.81 (o mie șapte sute patruzeci și cinci euro și optzeci și unu cenți) EUR; încasarea din contul pârâtului B.C. „ProCredit Bank” S.A a prejudiciului moral estimat la 1000 000 (un milion) lei MDL în beneficiul reclamantului Irineusz Damian Derek ; încasarea din contul pârâtului B.C. „ProCredit Bank” S.A în beneficiul reclamantului ÎCS „Plastics-Mol” SRL a sumei de 118,751.80 (una sută optsprezece mii și șapte sute cincizeci și unu lei și optzeci bani) lei MDL cu titlul de cheltuieli de asistență juridică.

Ulterior reclamantul a depus cerere privind modificarea cerințelor după cum urmează: repararea prejudiciului din pierderea șansei prin repunerea ÎCS „Plastics-

Mol" SRL în drepturi de acordare de credit în mărime de 75 000 (șapte zeci și cinci mii) EUR" de la B.C. „ProCredit Bank” S.A. în favoarea ÎCS „Plastics-Mol” SRL ; încasarea prejudiciului material suportat de către fondatorii ÎCS „Plastics-Mol” SRL de la B.C. „ProCredit Bank” S.A. în favoarea ÎCS „Plastics-Mol” SRL, cuantumul va fi indicat ulterior; încasarea prejudiciului nepatrimonial moral al ÎCS „Plastics-Mol” SRL evaluat la 1000 000 lei MDL de la B.C. „ProCredit Bank” S.A. în favoarea ÎCS „Plastics-Mol” SRL; încasarea din contul pârâtului B.C. „ProCredit Bank” S.A în beneficiul reclamantului ÎCS „Plastics-Mol” SRL a sumei de 118,751.80 (una sută optsprezece mii și șapte sute cincizeci și unu lei și optzeci bani) lei MDL cu titlul de cheltuieli de asistență juridică; încasarea din contul pârâtului B.C. „ProCredit Bank” S.A în beneficiul reclamantului ÎCS „Plastics-Mol” SRL taxa de stat în sumă de 50 000 MDL (cinci zeci mii lei MDL).

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 11 octombrie 2021, s-a respins cererea de chemare înaintată de a ÎCS „Plastics-Mol” SRL împotriva BC „ProCredit Bank” SA cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată drept neîntemeiată.

La 10 noiembrie 2021, avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL, a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 octombrie 2021 solicitând admiterea apelului și casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 octombrie 2021, cu emiterea unei noi decizii de admitere integrală a cererii de chemare în judecată.

La 20 octombrie 2022, avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL, a înaintat cerere prin care a solicitat suspendarea procesului indicând că pe rolul judecătoriei Chișinău, sediul Centru se află o cauză conexasă înaintată de ÎCS „Plastics-Mol” SRL privind constatarea acțiunilor de rea-credință a BC „Procredit Bank” SA.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 20 octombrie 2022, cererea avocatului Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL privind suspendarea procesului a fost respinsă.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2022, s-a respins cererea privind efectuarea expertizei economice înaintată de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de ÎCS „Plastics-Mol” SRL împotriva BC „ProCredit Bank” SA cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată.

În ședința de judecată din 08 decembrie 2022, avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitatea a dispozițiilor articolului 19 alin. (4) Cod civil al RM, sintagma „ Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansa dacă ea se materializa,,.

Motivează reprezentantul ÎCS „Plastics-Mol” SRL că, această sintagmă reprezintă

o incertitudine privind constituționalitatea acestuia și anume omisiunea de reglementare a pierderii de șansă, care poate fi imputată cuiva, prin pierderea șansei datorată faptei culpabile a altcuiva și consecințele prejudiciabile pe plan economic și moral pe care le produce fapta celui care împiedică producerea unui eveniment favorabil a cărui probabilitate de a se fi produs este suficient de bine conturată, dar și necesitatea reglementării sintagmelor: dispariția actuală și certă și eventualității favorabile, care poate fi imputată cuiva.

Examinând cererea de ridicare a excepției de neconstituționalitate depusă de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată necesitatea ridicării excepției de neconstituționalitate, cu sesizarea Curții Constituționale.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea îndeplinirii următoarelor condiții: a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Conform paragrafului 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea îndeplinirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În paragraful 83 din Hotărârea menționată, Curtea Constituțională a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău constată că sunt îndeplinite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) Cod de procedură civilă și de Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

5

La caz, obiectul cererii de ridicare a excepției de neconstituționalitate constituie prevederile prevederilor art. 19 alin. (4) Cod civil al RM, sintagma „ Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansa dacă ea se materializa.

Colegiul atestă că obiectul excepției de neconstituționalitate face parte din categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL care este parte apelantă a prezentului litigiu, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei.

Totodată, s-a constatat că o hotărâre anterioară a Curții Constituționale, având ca obiect prevederile invocate de solicitant nu există, motiv din care cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate urmează a fi admisă.

Colegiul menționează că cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei indicate supra, depusă de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL constituie o prerogativă a părții din proces.

Prin urmare, prevederile legale a căror control constituțional se solicită de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL sunt pertinente soluționării litigiului dedus judecății, or, excepția de neconstituționalitate este ridicată asupra prevederilor art. 19 alin. (4) Cod civil al RM, sintagma „ Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansa dacă ea se materializa,,.

Totodată, ca rezultat al admiterii cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a amâna examinarea cererii de apel în prezenta cauză, rezultând din dispozițiile art. 12¹ alin. (3) Cod de procedură civilă, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

În urma celor relatate, Colegiul civil, comercial și contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău ajunge la concluzia de a admite cererea depusă de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 19 alin. (4) Cod civil al RM, sintagma „ Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansa dacă ea se materializa, cu amânarea examinării apelului până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate.

în conformitate cu art. 12¹, art. 269 - 270 Cod de procedură civilă, Colegiul civil,

comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

dispune:

Se admite cererea depusă de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se transmite Curții Constituționale a Republicii Moldova cererea depusă de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL privind controlul constituționalității prevederilor art. 19 alin. (4) Cod civil al RM, sintagma „Pierderea șansei se repară doar dacă ea constă în dispariția actuală și certă a unei eventualități favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde șansei pierdute și nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din șansa dacă ea se materializa,,.

Se amână examinarea cererii de apel declarate de avocatul Natalia Balaban, acționând în interesele ÎCS „Plastics-Mol” SRL, împotriva hotărârii Judecătoriai Chișinău, sediul Centru din 11 octombrie 2021, emisă în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS „Plastics-Mol” SRL împotriva BC „ProCredit Bank” SA cu privire la încasarea prejudiciului material, moral și a cheltuielilor de judecată, până la pronunțarea Curții Constituționale a Republicii Moldova asupra excepției de neconstituționalitate.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Ala Malfi
Vitalie Cotorobai
Angela Braga

Ala Malfi

Vitalie Cotorobai

Angela Braga

*Copia corespunde
originalului*

